

O gün suçluları, bukağılara vurulmuş ve birbirlerine bağlanmış olarak görürsün.

O gün suçluları, bukağılara vurulmuş ve birbirlerine bağlanmış olarak görürsün.

وَتَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ مُّقْرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ

“O gün suçluları, bukağılara vurulmuş ve birbirlerine bağlanmış olarak görürsün.”

(İbrâhim, 14/49)

Buradaki “مُّقْرَّنِينَ / mukarranîn”, birbirine bağlanmış, eşleştirilmiş; “الْأَصْفَادِ / esfâd” ise zincirler, bağlar ve bukağılar demektir.

Râzî âyeti sadece “Cehennemde insanların ellerine zincir vurulacak” şeklinde anlamıyor. Bunun **zahirî, manevî ve ruhî yönleri bulunduğunu** söylüyor. İnsan dünyada neye bağlanmışsa, ahirette o bağlılığının hakikatiyle karşılaşacaktır.

Birinci İzah: Kâfir Şeytaniyla Birlikte Bağlanır

Kelbî ve Atâ’ya göre her kâfir, dünyada kendisini kötülüğe sürükleyen **şeytaniyla beraber bağlanacaktır**. Râzî bunu daha derin bir şekilde açıklar: İnsanın içinde zamanla meydana gelen kötü alışkanlıklar, yanlış düşünceler, şehvetler ve batıla yönelten melekeler adeta onun **şeytanı** hâline gelir.

Yani insan yıllarca kötülüğe yönelirse, kötülük onun ruhunda yerleşmiş bir karakter meydana getirir. Ölüncü bedeninden ayrılır ama **kazandığı o karanlık özelliklerden ayrılamaz**. Böylece dünyada beraber yürüdüğü bâtıl, ahirette de onunla beraber olur.

“Nefisler Eşleştirildiğinde” Ne Demektir?

Râzî burada “وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ” - **Nefisler eşleştirildiği zaman**” (Tekvîr, 81/7) âyetine de işaret eder.

Müminlerin ruhları kendilerine uygun temiz ve nuranî varlıklarla; kötülerin ruhları da kendilerine uygun kötü ve şeytanî varlıklarla bir araya getirilir. Yani **her ruh, dünyada hangi istikameti seçmişse ahirette kendi cinsinden olanlarla buluşur**.

İkinci İzah: Suçlular Birbirlerine Bağlanır

İkinci görüşe göre “**mukarranîn**”, suçluların birbirlerine bağlanması demektir.

Râzî burada çok ince bir mana çıkarır: Karanlık ve bozulmuş ruhlar birbirlerine benzedikleri için ahirette de birbirlerine yaklaşırlar. Çünkü **aynı ahlâk, aynı yöneliş ve aynı manevî karanlık onları birbirine çeker.**

Dünyada kötülükte birbirlerini destekleyenler, ahirette de birbirlerinden ayrılamaz hâle gelirler. Fakat dünyadaki beraberlikleri zevk verirken, ahiretteki beraberlikleri **azap ve pişmanlığı artırır.**

Üçüncü İzah: Elleri ve Ayakları Boyunlarına Bağlanır

Zeyd b. Erkam’dan nakledilen görüşe göre âyet çok somut bir azabı anlatmaktadır: Suçluların **elleri ve ayakları bağlanacak, sonra bunlar boyunlarına bağlanacaktır.**

Râzî bunun da manevî bir karşılığını gösterir. İnsan kötülükleri **elleriyle, ayaklarıyla ve diğer organlarıyla tekrar tekrar işledikçe**, bu fiiller ruhunda kuvvetli alışkanlıklar meydana getirir.

Bir müddet sonra insan artık sadece kötülük yapan biri değil, **kötülüğün kendisinde yerleştiği biri** hâline gelir.

Dünyadaki Amel Ahirette Bağa Dönüşür

Râzî’nin en dikkat çekici noktası burasıdır: Ahiretteki zincirler ile dünyadaki ameller arasında bir münasebet vardır.

İnsan dünyada şehvetine, öfkesine, günaha, bâtıl düşüncelere ve kötü alışkanlıklarına bağlanırsa, başlangıçta bunları kendisinin seçtiğini düşünür. Fakat tekrarlandıkça bunlar insanın üzerinde hâkimiyet kurar. **İnsan günahı bağlar zannederken, sonunda günah insanı bağlar.**

“Bukağılar İçinde” İfadesi

Râzî, **“فِي الْأَصْفَادِ / fi’l-asfâd”** ifadesinin iki türlü anlaşılabilceğini söyler. Ya suçluların **bukağılarla birbirlerine bağlandıkları**, yahut hem **birbirlerine bağlandıkları hem de ayrıca zincire vuruldukları** kastedilmektedir.